

Hormonální terapii

Obsah

O hormonální terapii	3
Co je hormonální terapie?	3
Jak hormonální terapie funguje?	3
Jaká jsou rizika a vedlejší účinky hormonální terapie?.....	3
Jak dlouho budu hormonální terapii potřebovat?	4
Co se stane, když hormonální terapie přestane fungovat? .	4
Různé typy hormonální terapie	4
Jak hormonální terapie funguje?	4
LHRH agonisté	5
LHRH antagonisté	5
Antiandrogeny	6
Abirateron.....	6
Orchiektomie.....	6
Mé poznámky a dotazy	7

Tyto informace zpracovala Evropská urologická asociace (EAU) a byly aktualizovány v květnu 2021.

Tato kapitola obsahuje obecné informace o hormonální terapii. Pokud máte jakékoli konkrétní otázky, které se týkají vaší konkrétní zdravotní situace, měli byste se poradit se svým lékařem nebo jiným odborným poskytovatelem zdravotní péče. Žádná webová stránka ani leták nenahradí osobní rozhovor s lékařem.

Přispěvatelé:

Dr. Eamonn T. Rogers, Galway (Irsko)
Assoc. Prof. Philip Cornford, Liverpool (Spojené království)
John Dowling, Dublin (Irsko)
Dr. Pierre Mongiat-Artus, Paříž (Francie)
Dr. Markos Karavitakis, Heráklion (Řecko)

Tyto informace přezkoumala laická komise.

Tyto texty byly vytvořeny Evropskou urologickou společností (EAU) ve spolupráci s Českou urologickou společností (ČUS).

Hormonální Terapie

O hormonální terapii

What is hormone therapy?

Rakovina prostaty je jedním z nejčastějších nádorových onemocnění u mužů. Díky vědeckým pokrokům ji však většinou lze léčit. Hormonální terapie je účinnou léčbou rakoviny prostaty. Jejím cílem je zastavit růst rakoviny. Typ hormonální terapie, který vám lékař nabídne, bude záviset na **stadiu** a **stupni** rakoviny.

S tímto onemocněním se pojí mnoho různých pojmů, které mohou být velmi matoucí.

Hormonální terapie se také často nazývá:

- androgenní supresivní terapie
- androgenní deprivativní terapie (ADT)
- chemická kastrace
- chirurgická kastrace

Jak hormonální terapie funguje?

Hormonální terapie snižuje hladinu testosteronu v těle. Testosteron je hormon, který se tvoří především ve varlatech. Ovlivňuje vzhled a pohlavní vývoj, pomáhá tělu budovat svalovou a kostní hmotu a má vliv na libido. I když je testosteron pro většinu mužů důležitým hormonem, umožňuje rakovině prostaty růst.

Hormonální terapie reguluje množství testosteronu v těle. Léčba je k dispozici ve formě injekcí, implantátů, tablet nebo nosního spreje. Cílem léčby je zastavit růst nádoru.

Mezi nejběžnější kategorie hormonální terapie patří:

- **LHRH** agonisté
- LHRH antagonisté
- antiandrogeny
- abirateron
- orchiektomie

V některých případech lze tyto léčebné postupy kombinovat.

Jaká jsou rizika a vedlejší účinky hormonální terapie?

Hormonální terapie je užitečnou a účinnou léčbou pro muže s rakovinou prostaty, ale téměř každá léčba má určitá rizika a vedlejší účinky. Hlavní rizika a vedlejší účinky hormonální léčby jsou způsobeny tím, jaký má léčba vliv na testosteron. Vaše tělo bude na hormonální terapii reagovat různými způsoby. Vedlejší účinky po ukončení léčby obvykle ustoupí.

Stadium

Stadia rakoviny se používají k vysvětlení velikosti nádoru a toho, jak daleko se rakovina rozšířila.

Stupeň

Pomocí stupňů má lékař představu o tom, jak rychle může nádor růst a rakovina se šířit. Obecně platí, že nižší stupeň znamená pomaleji rostoucí rakovinu a vyšší stupeň znamená rychleji rostoucí.

LHRH

Hormon uvolňující luteinizační hormon (LHRH).

Nejčastější rizika a vedlejší účinky:

- návaly horka
- únava
- citlivost prsou
- snížené libido
- porucha erekceosteoporóza
- osteoporóza
- cukrovka
- onemocnění srdce a cév

- Klinické studie prokázaly, že u některých typů hormonální terapie existuje vyšší riziko závažných onemocnění srdce a cév. To znamená, že pokud již onemocnění srdce či cév máte, hormonální terapie může zvýšit riziko srdečního infarktu, mozkové mrtvice nebo jiných závažných komplikací. Vy i váš lékař byste si měli být vědomi tohoto zvýšeného rizika. Více informací o riziku onemocnění srdce a cév a hormonální terapii naleznete [zde](#).

Různé způsoby léčby způsobují u různých lidí různé vedlejší účinky. Když vám lékař předepíše hormonální terapii, váš lék bude obsahovat příbalový leták s podrobnými informacemi o léku, jeho použití a známých vedlejších účincích. Je důležité, abyste si před zahájením jakékoliv nové léčby pečlivě tento příbalový leták přečetli. Dozvíte se tak, co můžete očekávat a kdy se máte obrátit na svého lékaře s žádostí o radu.

Jak dlouho budu hormonální terapii potřebovat?

Obvykle je nutné každé tři měsíce po zahájení hormonální terapie navštívit lékaře, abyste zjistili, jak na vás léčba působí.

Někteří muži potřebují nepřetržitou hormonální terapii. Jiní užívají léčbu chvíli a poté mají pauzu. Tomu se říká intermitentní (přerušovaný) režim terapie. Váš lékař s vámi probere, zda potřebujete hormonální terapii celoživotně, nebo přerušovaně. To do značné míry závisí na tom, jak dobře lze rakovinu kontrolovat a jaká je hladina PSA v průběhu času.

Intermitentní režim hormonální terapie může omezit vedlejší účinky léčby a zároveň udržet dobrou celkovou kontrolu nad rakovinou. Intermitentní režim hormonální léčby však vyžaduje pravidelné sledování hladiny PSA. Lékař se s vámi dohodne na hodnotě hladiny PSA, po jejímž dosažení budete muset opět zahájit hormonální léčbu. Období bez léčby se mohou s přibývajícím roky také zkracovat.

Co se stane, když hormonální terapie přestane fungovat?

Buňky rakoviny prostaty mohou být časem odolnější vůči hormonální terapii a rakovina může začít znovu růst. Pokud taková situace nastane, lékař s vámi probere možnosti léčby.

Různé typy hormonální terapie

Jak hormonální terapie funguje?

Hormonální terapie funguje tak, že snižuje hladinu testosteronu v těle. Testosteron je hormon, který se tvoří především ve varlatech. Ovlivňuje vzhled a pohlavní vývoj, pomáhá tělu budovat svalovou a kostní hmotu a má vliv na libido. I když je testosteron pro většinu mužů důležitým hormonem, umožňuje rakovině prostaty růst. Cílem léčby je zastavit růst nádoru.

Mezi nejběžnější kategorie léčby patří LHRH agonisté, LHRH antagonisté, antiandrogeny, abirateron a orchiektomie. Typ léčby, který vám lékař nabídne, bude záviset na stadiu a stupni rakoviny. Lékař s vámi podrobně probere léčebný plán, ale následující tabulka vám poskytne užitečný přehled.

Hormonální terapie	Typ	Metoda	Účinek
LHRH agonisté	Léčba	Injekce, implantát nebo nosní sprej	Zastaví tvorbu testosteronu ve varlatech.
LHRH antagonisté		Injekce	
Antiandrogeny		Tablety	
Abirateron		Tablety	
Orchiektomie	Chirurgický zákrok	Operace	Orchiektomie znamená odstranění obou varlat, čímž se zamezí tvorbě testosteronu. Jedná se o nevratný zákrok.

LHRH agonisté se obvykle podávají ve formě injekcí či implantátů. Fungují tak, že blokují zprávy z mozku, které předávají informaci varlatům, aby produkovaly testosteron.

Níže naleznete časté LHRH agonisty. Všechny léky mají generický (obecný) název a název daný farmaceutickou společností, která je vyrábí (tzv. obchodní název).

Generický (obecný) název	Obchodní název (názvy)
Buserelin	Suprefact®
Goserelin	Zoladex®, Reseligo®
Leuprorelin nebo Leuprolide	Eligard®, Staladex®, Enanton®, Prostav®, Lucrin®, Lutrate®
Triptorelin	Decapeptyl SR®, Salvacyl®, Diphereline®, Gonapeptyl®

Váš lékař s vámi probere, která léčba pomocí LHRH agonistů je pro vás vhodná.

Při prvním zahájení léčby pomocí LHRH agonistů je běžné, že v těle dojde k nárůstu testosteronu. Tomu se říká „flare efekt“. Flare efekt může zpočátku vaše příznaky zhoršit a na krátkou dobu způsobit rychlý růst nádoru. Z tohoto důvodu dostanete také tablety známé jako antiandrogeny. Tyto tablety zabraňují testosteronu, aby se dostal k rakovinovým buňkám a ty mohly růst.

LHRH antagonisté

LHRH antagonisté fungují mírně odlišným způsobem než LHRH agonisté. Zabraňují varlatům produkovat testosteron, ale nezpůsobují flare efekt jako LHRH agonisté. Nebudete tedy muset užívat antiandrogeny.

Degarelix (Firmagon®) je léčba LHRH antagonistou dostupná v Evropě. Podává se jednou měsíčně ve formě injekce pod kůži.

Stadium

Stadia rakoviny se používají k vysvětlení velikosti nádoru a toho, jak daleko se rakovina rozšířila.

Stupeň

Pomocí stupňů má lékař představu o tom, jak rychle může nádor růst a rakovina se šířit. Obecně platí, že nižší stupeň znamená pomaleji rostoucí rakovinu a vyšší stupeň znamená rychleji rostoucí.

LHRH

Hormon uvolňující luteinizační hormon (LHRH).

Antiandrogeny

Antiandrogeny jsou skupina léků, které zabraňují pronikání testosteronu do rakovinových buněk. Tím brání těmto buňkám v růstu. Obvykle jsou doplněny o další hormonální léčbu nebo **radioterapii**. Lékař vám však může antiandrogenní léčbu nabídnout samotnou, aby zjistil, zda se nádor zmenšuje.

Pokud vám jsou předepsány antiandrogenní léky, budete muset pravidelně podstupovat krevní testy. Lékař tak může zkontrolovat hladinu krevních buněk a správné fungování jater a ledvin.

Lékař s vámi probere, který antiandrogenní lék je nejvhodnější pro vaše stadium rakoviny prostaty. Zde uvádíme názvy různých antiandrogenních léků, které pro vás mohou být dostupné.

Generický (obecný) název	Obchodní název (názvy)
Bicalutamide	Casodex®, Bicalutamid®
Flutamide	Flutasin®, Flutamid®
Nilutamide	Anandron®
Cyproterone	Cyprostat®
Apalutamide	Erleada®, Erlyand®
Darolutamide	Nubeqa®
Enzalutamide	Xtandi®

Abiraterone

Abiraterone (Zytiga®, Yonsa®) je odlišný druh hormonální terapie. Většinou je nabídnut mužům s **pokročilou rakovinou prostaty**, pokud rakovina nereaguje na jinou léčbu. Lékař vám ovšem může nabídnout abirateron, pokud se domnívá, že by pro vás mohl být prospěšný. Podává se formou tablet.

Stejně jako u ostatních forem hormonální terapie tato léčba funguje tak, že brání tělu produkovat testosteron. Způsob se ovšem od jiných forem léčby liší. Léčba abirateronem vás nevyлéčí, ale může pomoci držet rakovinu pod kontrolou a zmírnit některé příznaky.

Pokud se rozhodnete abirateron užívat, budete muset užívat také steroidní tablety. Užívání steroidů v kombinaci s abirateronem sníží riziko vzniku nežádoucích účinků léčby.

Orchiektomie

Další formou hormonální terapie, která může být některým pacientům nabídnuta, je orchiektomie. Jedná se o operaci, při které se odstraní obě varlata. Tento zákrok se může provádět v celkové nebo lokální anestezii. Lokální anestezie znamená, že při výkonu budete vzhůru, ale neucítíte bolest.

Orchiektomie se k léčbě rakoviny prostaty před hormonální terapií obvykle nedoporučuje. Může být ovšem vhodná u pacientů, kteří nemohou užívat hormonální terapii, nebo u pacientů, u kterých se objevily závažné vedlejší účinky způsobené touto léčbou. Orchiektomii nelze vrátit zpět.

Ačkoliv je tato operace považována za drobný zákrok, chápeme, že odstranění varlat je zásadní rozhodnutí. Možná vám pomůže promluvit si s dalšími muži, kteří orchiektomii podstoupili, a porozumět tak tomu, co vás čeká.

Radioterapie

Radioterapie využívá k ničení nádorových buněk vysokoenergetické rentgenové paprsky (záření).

Pokročilá rakovina prostaty

Rakovina, která se rozšířila z prostaty do jiných částí těla.

Vývoj této kapitoly financovala společnost Ferring Pharmaceuticals. Její obsah nezávisle vytvořila a schválila kancelář pacientů EAU.

European Association of Urology

PO Box 30016

NL-6803 AA ARNHEM

Nizozemsko

e-Mail: info.patientinformation@uroweb.org

Webové stránky: patients.uroweb.org